

2. Temat: Emigracyjne losy Polaków na przełomie XIX i XX wieku¹

Cele kształcenia — wymagania ogólne

Uczeń:

- Odpowiada na proste pytania postawione do tekstu źródłowego i materiału ikonograficznego,
- Pozyskuje informacje z różnych źródeł oraz selekcjonuje je i porządkuje,
- Tworzy krótką wypowiedź o wydarzeniu historycznym, posługując się poznanymi na lekcji pojęciami,
- Współpracuje z innymi — planuje, dzieli się zadaniami i wywiązuje się z nich.

Cele kształcenia — wymagania szczegółowe

Uczeń:

- Opisuje sytuację materialną i narodową ludności polskiej w XIX i na początku XX w.,
- Potrafi podać przyczyny emigracji Polaków z ziem polskich na przełomie XIX i XX w.,
- Wskazuje na mapie państwa, które przyjęły najwięcej emigrantów z ziem polskich,
- Rozróżnia emigrację polityczną i zarobkową,
- Opisuje sytuację Polaków na emigracji.

Metody

- Opowiadanie,
- Pogadanka,
- Pokaz z opisem,
- Praca w grupach,
- Praca z tekstem źródłowym.

Środki dydaktyczne

- Folder: III_EMIGRACJA, plik: informacje_wstepne.pdf
- Ilustracje z folderu: III_EMIGRACJA,
- Teksty źródłowe z folderu: III_EMIGRACJA,
- List Faustyny Wiśniewskiej do rodziców, napisany w Nowym Jorku (folder: III_EMIGRACJA).

Przebieg lekcji

1. Wprowadzenie

- Uczniowie wskazują na mapie ziemie polskie wchodzące w skład zaboru pruskiego, rosyjskiego i austriackiego. Przypominają nazwy: Galicja, Królestwo Polskie, Wielkie Księstwo Poznańskie.

---

¹ Lekcja przeznaczona jest dla klasy VI szkoły podstawowej.

2. Rozwinięcie

- Nauczyciel omawia sytuację gospodarczą i społeczną w poszczególnych zaborach, zwracając uwagę na nierównomierny ich rozwój.
- Nauczyciel przypomina skutki powstań narodowo-wyzwoleńczych.
- Nauczyciel dzieli klasę na grupy, które otrzymują materiał źródłowy:
  - Grupa I otrzymuje ilustracje z folderu: III_EMIGRACJA oraz następujące pytania:
    1. Jak wyglądały gospodarstwa chłopskie?
    2. Jakie urządzenia znajdowały się w zagrodzie?
    3. Co świadczyło o zamożności mieszkańców wsi?
  - Grupa II otrzymuje tekst pt. „Wprowadzenie” oraz następujące pytania:
    1. Z jakich ziem polskich najczęściej emigrowano pod koniec XIX i na początku XX w.?
    2. Do jakich krajów Polacy najczęściej emigrowali?
    3. Gdzie Polacy najczęściej byli zatrudniani?
    4. Jakie były przyczyny emigracji Polaków z ziem polskich pod koniec XIX i na początku XX w.?
  - Grupa III otrzymuje wybrane źródła zawarte w materiałach „Archiwum jako warsztat pracy nauczyciela historii” oraz pytania:
    1. Skąd wyruszali Polacy na emigrację?
    2. Jaki był cel ich podróży?
    3. Na jakie trudności napotykali Polacy, udając się na emigrację?
    4. Z jakich środków transportu korzystali Polacy w drodze na emigrację?
  - Grupa IV otrzymuje tekst listu Faustyny Wiśniewskiej do rodziców, napisanego w Nowym Jorku oraz pytania:
    1. Jaka była sytuacja Polaków na emigracji?
    2. Na co Polacy przeznaczali pieniądze zarobione na emigracji?
    3. Z jakimi problemami spotykali się emigranci po przybyciu do Ameryki?

3. Podsumowanie

- Nauczyciel ocenia pracę grup oraz podsumowuje lekcję.

Praca domowa

Nauczyciel prosi uczniów, aby opracowali pisemnie temat: „Za chlebem czy za wolnością — dlaczego wyjeżdżano z ziem polskich na przełomie XIX i XX w.?”